

ΑΡΧΕΙΑ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Λευκορωσική

ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ

1519
8-8-63

ΑΡΧΕΙΑ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ / ΜΑΚΡΟΝΗΣΙΩΤΙΚΑ

Γ.Π.Ε/Β-7

Γ10/4

ΜΑΚΡΟΝΗΣΙΩΤΙΚΑ

Α.Σ.Κ.Ι. αριθ. εισερχομ..... 12429

ΑΡΧΕΙΑ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ

ΜΑΚΡΟΝΗΣΙΩΤΙΚΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
1957

ΜΑΚΡΟΝΗΣΙΤΙΚΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ

Τά ποιήματα αυτά γράφτηκαν στη Μακρόνησο, τόν Αύγουστο καί τό Σεπτέμβρη τοῦ 1949, στό Δ' Τάγμα Πολιτικῶν Ἐξορίστων, πρὶν ἀκόμη μεταφερθοῦμε στό Β' Τάγμα, πρὶν ἀκόμη ζήσουμε ὅλη τή φρίκη τῆς Μακρονήσου. Τά χειρόγραφα αὐτά ἔμειναν θαμμένα στό χῶμα μέσα σέ σφραγισμένα μπουκάλια. Ξεθάφτηκαν τόν Ἰούλιο τοῦ 1950.

G. P.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ

Ένας ήλιος από πέτρα ταξίδεψε πλάι μας
καίγοντας τόν άγέρα και τ' άγκάθια τής έρημιās,
τ' άπόγεμα στάθηκε στην ούγια τής θάλασσας
σάν κίτρινος γλόμπος σ' ένα μεγάλο δάσος θύμηση.

Δέν είχαμε καιρό για κάτι τέτια — μά όσο νάναι
ρίχναμε ποϋ και ποϋ καμιά ματιά — κι άπάνου στίς κοιβέρτες
μας
μαζί μέ τίς λαδιές, τό χῶμα, τά λιοκούκουτσα
είχανε μείνει κάτι φύλλα άπ' τίς ίτιές, κάτι πευκοβελόνες.

Είχαν κι αυτά τό βάρος τους — όχι σπουδαία πράματα —
ή σκιά ενός δίχρανου στή μάντρα του δειλινού
τό βήμα του αλόγου τά μεσάνυχτα
ένα χρωμα πού πεθαίνει στό νερό
αφήνοντας πίσω του τή σιωπή πιά μονάχη
τά φύλλα του φεγγαριού πεσμένα ανάμεσα στίς καλαμιές και
στίς άγριοπαπιες.

Δέν έχουμε καιρό — δέν έχουμε,
όταν οί πόρτες γίνονται σά σταυρωμένα χέρια
όταν ο δρόμος γίνεται σάν εκείνον πού λέει «δέν ξέρω».

Ὅσοι εἴμεῖς ξέραμε πῶς στό σταυροδρομί τῆς πίκρας
εἶναι μιά πολιτεία μέ πολλά φῶτα,
ἄνθρωποι χαιρετιῶνται κεῖ μέσα μ' ἓνα κούνημα τοῦ κεφαλιοῦ —
τούς γνωρίζουμε ἀπ' τή στάση τῶν χειρῶν
ἀπ' τόν τρόπο πού κόβουν τό ψωμί
ἀπ' τόν ἴσκιό τους πάνω στό τραπέζι τῆς σιγαλιᾶς
τήν ὥρα πού νυστάζουν ὅλες οἱ φωνές μέσα στά μάτια τους
κι ἓνα μονάχο ἀστέρι σταυρώνει τό προσκέφαλό τους.

Τούς γνωρίζουμε ἀπ' τή χαρακιά τοῦ ἀγῶνα ἀνάμεσα στά
φρύδια
καί πιότερο ἀπ' ὅλα — τά βράδια, πού μεγαλώνει ὁ οὐρανός
ἀπάνου τους —
τούς γνωρίζουμε ἀπό κείνη τή συνωμοτική κίνηση
καθώς, ρίχνουν τήν καρδιά τους σάν παράνομη προκλήρυξη
κάτω ἀπ' τήν κλεισμένη πόρτα τοῦ κόσμου.

ΠΑΝΤΑ

Πιάνουμε μιά κουβέντα — κόβεται στή μέση
Πᾶμε νά χτίσουμε ἓναν τοῖχο — δέ μᾶς ἀφήνουν νά τελειώ-
σουμε.

Καί τό τραγούδι μας κομμένο.
Ὅλα τ' ἀποτελειώνει ὁ ὁρίζοντας.

Πάνω ἀπ' τά ἀντίσκηνα περνᾶνε τά μπουλούκια τῶν ἀστρῶν
κάποτε κουρασμένα μᾶ σίγουρα
γιά τό δρόμο τους
γιά τό δρόμο μας.

Κι ἡ μέρα — ἀκόμα κι ἡ πιό ἄδικη — σοῦ ἀφήνει στήν τσέπη
μιάν ἀσπρογάλαξη σημαϊούλα ἀπ' τή γιορτή τῆς θάλασσας
σοῦ ἀφήνει στή γλῶσσα μιά γουλιὰ ἀπ' τό στομνί τῆς ξαστεριᾶς
σοῦ ἀφήνει στά μάτια τό εὐχαριστῶ δυό ματιῶν
πού κοίταξαν μαζί σου τήν ἴδια πέτρα
πού μοιράστηκαν δίκια τόν ἴδιο πόνο, τό ἴδιο καρβέλι, τό ἴδιο
νερό.

Ὅλα τά μοιραστήσαμε, σύντροφοι,
τόρα μπορούμε νά ζήσουμε ἢ νά πεθάνουμε
ἀπλά, κι ὁμορφα — πολύ ὁμορφα —
σά ν' ἀνοίγουμε μιά πόρτα τό πρωί
καί νά λέμε καλημέρα στόν ἥλιο καί στόν κόσμο.

Σκαλί-σκαλί τ' αντίσκηνα στόν ἀνήφορο
ἴσια πάνου κατά τόν οὐρανό
καρφωμένα τ' αντίσκηνα στήν πέτρα
πασαλωμένα στό πείσμα
μέ τό καμάκι τοῦ ἡλίου κατάστηθα
κι ὁ σπασμένος ὀρίζοντας
σάν τό λουρί τοῦ χωροφύλακα.

Ἔρχονται, φεύγουν οἱ μέρες
— ἡ πέτρα δέν ἀλλάζει.
Κάποτε περνάει ἓνα καράβι
ἓνα σύγνεφο
ἀφήνουν πίσω τους λίγο ἴσκιο
ἓνα μικρό παράθυρο
ἀνοιγμένο στά χρόνια τοῦ δέντρου.
Δέν ἀλλάζει τίποτα.
Μήτε ἡ καρδιά, μήτε ἡ πέτρα ἀλλάζει.

Πέτρινο τό κρεβάτι πού κοιμόμαστε
πέτρινο τό ψωμί ὅπου ἀκονίζουμε τά δόντια μας
πέτρινο τό χέρι ὅπου ἀκουμπάει τό σαγόνι της ἡ νύχτα.

Δέν τά παίρνει ὁ ἄνεμος.

Τό δειλινό διπλώνει τήν κόκκινη σημαία του.
Θά κοιμηθοῦμε πάλι μέ μιά πέτρα ἀνάμεσα στά δόντια,
μέ τά ρουθούνια τῆς θάλασσας στό ριζάφτι μας.

Ὅ,τι κι ἂν ἔρθει τώρα, σύντροφοι
θά μᾶς βρεῖ μέ τόν μπόγο μας στόν ὦμο
μ' ὄλη τήν καρδιά μας μέσα στόν μπόγο μας
στριφογυρνώντας τήν ἀπόφασή μας στόν ὄροκο τῆς Δημοκρατίας
ὅπως στριφογυρνᾶμε τό δάχτυλο στήν κουμπότρουπα τοῦ σακα-
κιοῦ τοῦ φίλου μας
ὄχι γιατί δέν ἔχουμε τί νά ποῦμε
μά γιατί πολύ τόν ἀγαπᾶμε,
κι ἔτσι γίνεται πάντα
σάν ἀγαπᾶμε δέν μποροῦμε νά μιλήσουμε
παίζουμε ἓνα κλαδί ἀγριελιάς στά χέρια μας
σκαλίζουμε στό χῶμα ἓνα ὄνομα
πάντοτε τό ἴδιο
πάντοτε τ' ὄνομα τῆς Λευτεριάς —
κι εἴμαστε ἔτοιμοι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΝΩΡΙΜΙΑ	7
ΠΑΝΤΑ	9
ΕΤΟΙΜΟΙ	10
Ο ΝΤΙΚ	12
ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ	15
ΒΡΑΔΥ	17
ΜΕΣΗΜΕΡΙΑ	18
ΣΗΜΕΡΑ	20
Ο ΑΛΕΞΗΣ	23
ΣΥΜΒΑΝΤΑ	27
ΟΙ ΓΕΡΟΝΤΟΙ ΜΑΣ	29
ΑΛΛΑΓΗ	31
ΧΡΕΟΣ	33
ΦΕΓΓΑΡΙ	36
Ο ΜΠΑΡΜΠΑ - ΜΗΤΣΟΣ	39
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ	41
ΕΗΜΕΡΩΜΑ	43
ΧΡΟΝΟΣ	45
Ο ΜΠΑΡΜΠΑ - ΚΑΡΑΣ ΚΙ Ο ΓΙΟΣ ΤΟΥ	48
ΚΑΘΕ ΒΡΑΔΥ	50
ΛΙΓΟ - ΛΙΓΟ	52
ΩΣΤΟΣΟ	55
ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΩΝ	58
Α. Β. Γ.	61